

OBSERVATIONES
 DE COMPARATIONE
 ARCVM CURVARVM
 IRRECTIFICABILIVM.

Auctore

L. EVLERO.

Speculationes mathematicae, si ad earum vtilitatem respicimus, ad duas classes reduci debere videntur, ad priorem referendae sunt eae, quae cum ad vitam communem, tum ad alias artes, insigne aliquod commodum afferunt, quarum propterea pretium ex magnitudine huius commodi statui solet. Altera autem classis eas complectitur speculationes, quae etsi cum nullo insigni commodo sunt coniunctae, tamen ita sunt comparatae, ut ad fines analyseos promouendos, viresque ingenii nostri acuendas occasionem praebeant. Cum enim plurimas inuestigationes, vnde maxima vtilitas expectari posset, ob solum analyseos defectum deserere cogamur, non minus pretium iis speculationibus statuendum videtur, quae haud contemnenda analyseos incrementa pollicentur. Ad hunc autem scopum imprimis accommodatae videntur eiusmodi observationes, quae, cum quasi casu sint factae, et a posteriori detectae; ratio ad easdem a priori, ac per viam directam, perueniendi minus, vel neutiquam, est perspecta. Sic enim cognita
 iam

iam veritate facilius in eas methodos inquirere licebit, quae ad eam directe sunt perducturae, nouis autem methodis inuestigandis analyseos fines non mediocriter promoueri, nullum plane est dubium.

Huiusmodi autem obseruationes, quae nulla certa methodo sunt factae, quarumque ratio non parum abscondita videtur, nonnullas deprehendi in opere Ill. Comitis *Fagnani* nuper in lucem edito; quae idcirco omni attentione dignae sunt censendae, neque studium, quod in ulteriori earum inuestigatione consumitur, inutiliter collocatum erit indicandum. Commemorantur autem in hoc libro quaedam eximiae proprietates, quibus curuae *Ellipsis*, *Hyperbola* et *Lemniscata* sunt praeditae, harumque curuarum arcus diuersi inter se comparantur: cum igitur ratio harum proprietatum maxime occulta videatur, haud alienum fore arbitror, si eas diligentius examinauero, et quae mihi insuper circa has curuas elicere contigit, cum publico communicauero.

Quod igitur primum ad has curuas attinet, notum est, earum rectificationem omnes analyseos vires transcendere, ita vt earum arcus non solum non algebraice exprimi, sed etiam nequidem ad quadraturam circuli, vel hyperbolae, reduci queant. Quare eo magis mirum videri debet, quod Ill. Comes *Fagnani* inuenit, Ellipsi et Hyperbola infinitis modis eiusmodi binos arcus exhiberi posse, quorum differentia geometricè assignari queat; in curua lemniscata autem infinitis modis eiusmodi dari arcus binos, qui inter se vel sint aequales, vel alter ad alterum rationem duplam teneat,

vnde deinceps modum colligit in hac curua etiam eiusmodi arcus assignandi, qui aliam inter se rationem teneant.

Pro Ellipsi quidem et Hyperbola nihil admodum mihi praeterea scrutari licuit; vnde contentus ero faciliorem constructionem eorum arcuum dedisse, quorum differentia, geometricè exhiberi queat. Pro curua autem lemniscata iisdem vestigiis insistens, multo plures, imo infinitas, elicui formulas, quarum beneficio non solum infinitis, modis eiusmodi binos acus definire possum, quæ inter se vel sint aequales, vel rationem teneant duplam, sed etiam qui sint inter se in ratione quacunque numeri ad numerum.

I. De Ellipsi.

1. Sit quadrans ellipticus ABC, cuius centrum in C, eiusque semiaxes ponantur CA = a, et CB = c; sumpta ergo abscissa quacunque CP = x, erit applicata ei respondens PM = y = c√(1 - xx/a²); cuius differentiale cum sit $dy = -\frac{c x dx}{\sqrt{(1 - xx/a²)}}$, erit abscissæ CP = x arcus ellipticus respondens BM = $\int \frac{dx \sqrt{(1 - (1 - cc/a²)xx)}}{\sqrt{(1 - xxx)}}$. Ponatur breuitatis gratia 1 - cc/a² = n, vt sit arcus BM = $\int dx \sqrt{\frac{1 - nxx}{1 - xxx}}$ sumptaque alia quavis abscissa CQ = u, erit simili modo arcus ei respondens BN = $\int du \sqrt{\frac{1 - nuu}{1 - uu}}$. His positis quaeritur, quomodo hae duae abscissæ x et u inter se comparatae esse debeant, vt arcuum summa

$BM + BN = \int dx \sqrt{\frac{1 - nxx}{1 - xxx}} + \int du \sqrt{\frac{1 - nuu}{1 - uu}}$
integrabilis euadat; seu geometricè exhiberi queat.

2. Quae

2. Quaestio ergo hac redit, ut determinetur, cuiusmodi functio ipsius x loco u substitui debeat, ut formula differentialis $dx \sqrt{\frac{1-nxx}{1-xx}}$ + $du \sqrt{\frac{1-nuu}{1-uu}}$ integrationem admittat. Facile autem perspicitur, si haec quaestio in genere consideretur, eius solutionem utriusque formulae integratione inveni; ideoque aequae analyticos fines transgredi, atque ipsam ellipseos rectificationem. Cum igitur solutio generalis nullo modo expectari queat, in solutiones particulares erit inquirendum, quae uti nulla certa ratione reperiri possunt, ita etiam plurimum casui et coniecturae erit tribuendum; ex quo earum verum fundamentum etiam si ipsae sint cognitae.

3. Primum quidem statim occurrit casus $u = -x$, quo formula nostra differentialis in nihilum abit; sed quia hinc duo Ellipseos arcus aequales et similes oriuntur, uti hic casus nimis est obuius, ita etiam quaestioni propositae minime satisfacere est censendus. Cum igitur tentaminibus totum negotium absolui debeat, fingatur $\sqrt{\frac{1-nxx}{1-xx}} = au$, et a ita concepiatur, ut vicissim fiat $\sqrt{\frac{1-nuu}{1-uu}} = ax$, sic enim habebitur $BM + BN = \alpha \int u dx + \alpha \int x du = \alpha xu + \text{Const.}$ omnino uti postulatur. Pro valore autem ipsius α habebimus tam $x - nxx - \alpha auu + \alpha auu xx = 0$, quam $x - nuu - \alpha axx + \alpha axx uu = 0$; unde patet, statui debere $\alpha x = n$ et $\alpha = \sqrt{n}$, ita ut $u = \sqrt{\frac{1-nxx}{n-xx}}$ et $BM + BN = xu \sqrt{n} + \text{Const.}$

4. Etsi autem hoc modo quaestioni satisfactum videtur, tamen istae determinationes in Ellipsi locum habere nequeunt. Nam cum sit $n < 1$ quia $n = 1 - cc$

62 OBSERVATIONES DE COMPARATIONE

erit $n - nxx < 1 - nxx$ ideoque $u > 1$, abscissa ergo CQ semi axem CA superaret, eique propterea arcus imaginarius responderet; ita vt hinc nulla conclusio conformis deduci possit.

5. Tentemus ergo alias formulas, sitque tam $\sqrt{\frac{1-nxx}{1-xx}} = \frac{\alpha}{u}$, quam $\sqrt{\frac{1-nuu}{1-uu}} = \frac{\alpha}{x}$, unde ob $\alpha\alpha - \alpha\alpha xx - uu + nxxuu = 0$ et $\alpha\alpha - \alpha\alpha uu - xx + nxxuu = 0$ colligimus $\alpha = 1$; ita vt sit $1 - uu - xx + nxxuu = 0$, ideoque $u = \sqrt{\frac{1-xx}{1-nxx}}$. Hinc autem prodit $BM + BN = \int \frac{dx}{u} + \int \frac{du}{x} = \int \frac{x dx + u du}{xu}$. Verum aequatio $uu + xx = 1 + nxxuu$ differentiata dat:

$x dx + u du = nxu(x du + u dx)$ seu $\frac{x dx + u du}{xu} = n(x du + u dx)$ unde concludimus $BM + BN = n \int (x du + u dx) = nxu + \text{Const.}$

6. Haec solutio nullo incommodo laborat, cum enim sit $n < 1$, erit $1 - nxx > 1 - xx$, ideoque $u < 1$; vti natura rei postulat. Sumta ergo abscissa quacunq; CP = x, capiatur altera CQ = u = $\sqrt{\frac{1-xx}{1-nxx}}$; eritque summa arcuum $BM + BN = nxu + \text{Const.}$ Ad quam constantem definiendam sit $x = 0$, vt fiat $BM = 0$; eritque $u = 1$, et arcus BN abit in quadrantem BMNA; unde fit $0 + BMNA = 0 + \text{Const.}$ sicque haec constantis erit = BMNA. Quo valore eius loco substituto habemus $BM + BN = nxu + BMNA$, ideoque

$$BM - AN = nxu - (1 - u)xu = BN - AM$$

7. Dato ergo in quadrante elliptico ACB puncto quocunq; M, assignare valemus alterum punctum

ctum N, ita vt differentia arcuum BM-AN, vel quae huic est aequalis BN-AM geometricè exprimi queat. Quod quo facilius praestari possit, ducamus ad Ellipsin in puncto M normalem MS, erit subnormalis PS=ccx, et ob PM=CV(1-xx) ipsa normalis MS=CV(1-xx+ccxx)=CV(1-nxx); ideoque pro altero puncto N abscissa erit CQ=u= $\frac{PM}{MS}$ .CA. Vel in normalem MS productam ex C demittatur perpendicularis CR, quae producat in V, vt sit CV=CA=1, et ob $\frac{CR}{CS} = \frac{PM}{MS}$ erit CQ= $\frac{CR}{CS}$ .CV. Quare ex puncto V in axem CA ducatur perpendicularis VQ, quae punctum Q, et producta ipsum punctum N designabit.

8. Cum fit PS=ccx, erit CS=x-ccx=nx, ideoque CR= $\frac{CQ \cdot CS}{CV} = \frac{u \cdot nx}{1} = nux$. Hoc ergo ipsum perpendiculum CR differentiam arcuum BM-AN seu BN-AM exhibebit. Arcuum ergo hoc modo designatorum differentia erit =nx $\sqrt{\frac{1-xx}{1-nxx}}$, quae igitur evanescit tam casu x=0, quam x=1; quibus puncta M et N in ipsa puncta B et A incidunt. Maxima autem haec differentia euadit, si nx²-2xx+1=0, hoc est si x= $\frac{1}{\sqrt{1+c}}$, quo casu fit x=u, et ambo puncta M et N in vnum punctum O coeunt: eritque hoc casu differentia arcuum BO-AO=nxx=1-c, ideoque ipsi semiaxium differentiae CA-CB fiet aequalis: ita vt sit CA+AO=CB+BO.

9. Si punctum M in ipso hoc puncto O capiatur, vt sit CP=x= $\frac{1}{\sqrt{1+c}}$ erit PM= $\frac{CVc}{\sqrt{1+c}}$, et PS= $\frac{c \cdot c}{\sqrt{1+c}}$
hinc-

hincque $MS = c\sqrt{c}$, unde variis modis situs puncti O commode definiiri poterit. Cum autem sit $CM = CO = \frac{\sqrt{(1+c^2)}}{\sqrt{(1+c)}} = \sqrt{(1-c+cc)} = \sqrt{(1+cc-2cc\cos.60^\circ)}$, unde facilis constructio deducitur: sequentia ergo Theoremata subiungere visum est, quorum demonstratio ex allatis est manifesta.

Theorema 1.

Tab. I.
Fig. 4.

10. In quadrante elliptico ACB , si ad punctum quoduis M ducatur tangens HMK , quae cum altero axe CB in H concurrat, eaque alteri semiaxi CA aequalis capiatur, ut sit $HK = CA$; tum vero per K axi CB parallela agatur KN ellipsin secans in N ; arcuum BM et AN differentia $BM - AN$ geometricè assignari poterit; demisso enim ex Centro C in tangentem perpendicularo CT , erit ista arcuum differentia $BM - AN = MT$.

Fig. 3. et 4. Demonstratio ex figura sponte patet, cum tangens HMK sit rectae illi CRV parallela et aequalis, tum vero perspicuum est, esse $MT = CR$.

Theorema 2.

Fig. 5.

11. Si super quadrantis elliptici ACB altero semiaxe CA triangulum aequilaterum CAE constituatur, et in eius latere AE portio capiatur $AF = CB$, iunctaeque CF aequalis applicetur in ellipsi recta CO , punctum O hanc habebit proprietatem, ut sit $CA +$ arcu $AO = CB +$ arcu BO .

Demonstratio ex §. 9. evidens est. Cum enim sit $CA = 1$, $AF = c$ et ang. $CAF = 60^\circ$ erit $CF = \sqrt{(1+cc-2cc\cos.60^\circ)}$ ideoque $= CO$,

11. De

II. De Hyperbola.

12. Sit C centrum hyperbolae AMN eiusque Tab. I.
 femiaxis transuersus CA = a, femiaxis coniugatus = c; Fig. 6.
 erit sumta abscissa quacunque CP = x, applicata PM
 = c√(xx - 1), eiusque differentiale = $\frac{c x dx}{\sqrt{(xx - 1)}}$; vnde
 fit arcus AM = $\frac{\int dx \sqrt{\{(1 + cc)xx - 1\}}}{\sqrt{(xx - 1)}}$. Ponatur breuitatis
 gratia 1 + cc = n; erit AM = $\int dx \sqrt{\frac{nxx - 1}{xx - 1}}$. Simili er-
 go modo si capiatur alia quaevis abscissa CQ = u, erit
 arcus ei respondens AN = $\int du \sqrt{\frac{nuu - 1}{uu - 1}}$.

13. His positis ista nobis proposita fit quaestio,
 vt dato puncto M alterum N ita definiatur, vt sum-
 ma arcuum AM + AN, seu expressio $\int dx \sqrt{\frac{nxx - 1}{xx - 1}}$
 + $\int du \sqrt{\frac{nuu - 1}{uu - 1}}$ absolute integrationem admittat; quod
 quidem euenire casu u = -x sponte patet; verum hinc
 nihil ad institutum nostrum concludere licet.

14. Ponamus ergo $\sqrt{\frac{nxx - 1}{xx - 1}} = u \sqrt{n}$, cum hinc
 vicissim fiat $\sqrt{\frac{nuu - 1}{uu - 1}} = x \sqrt{n}$, vtrinque enim prodit
 haec aequatio nuux - n(uu + xx) + 1 = 0. Facta
 autem hac hypothese prodit summa arcuum AM + AN
 = $\int u dx \sqrt{n} + \int x du \sqrt{n} = ux \sqrt{n} + \text{Const}$. Haec ergo
 integrabilitas vt locum habeat, oportet sit $u = \sqrt{\frac{nxx - 1}{nxx - n}}$
 vnde cum ob n > 1 prodeat quoque u > 1, ex dato
 puncto M semper alterum punctum N assignari
 poterit.

15. Ad constantem definiendam patet casum x = 1,
 quo punctum M in verticem A incidit, nihil iuuare,
 cum inde oriatur u = ∞, punctumque N in infinitum

remoueat. Quocirca vt haec constans debite determinetur, alium casum considerari oportet; potior autem non occurrit, quam is, vbi puncta M et N in vnum coalescunt, seu quo fit $u = x$, et $nx^2 - 2nxx + 1 = 0$. Hinc autem oritur $xx = 1 + \frac{c}{\sqrt{1+cc}}$ et $x = \sqrt{1 + \frac{c}{\sqrt{1+cc}}}$

16. Sit igitur O hoc punctum, in quo ambo puncta M et N coalescunt, ductaque applicata OI erit abscissa $CI = \sqrt{1 + \frac{c}{\sqrt{1+cc}}}$ et $2AO = c + \sqrt{1 + cc} + \text{Const}$. Hinc ergo obtinemus constantem quaesitam $= 2AO - c - \sqrt{1 + cc}$, ob $\sqrt{n} = \sqrt{1 + cc}$. Quo valore substituto erit pro quibusvis punctis M et N diuersis, ita sumtis, vt fit $u = \sqrt{\frac{nx - 1}{n}}$ summa arcuum $AM + AN = ux\sqrt{n} + 2AO - c - \sqrt{1 + cc}$ seu $ON - OM = ux\sqrt{n} - c - \sqrt{1 + cc}$. Sic igitur duos arcus nacti sumus ON et OM, quorum differentia $ON - OM$ geometricè assignari potest.

Fig. 7. 17. Quo autem facilius pateat, quomodo tam punctum O, quam ex puncto M punctum N definiri queat; erigatur in A perpendicularum $AD = c$, eritque recta CD hyperbolae asymptota; tum positus $CP = x$; $PM = y$, ducatur tangens MT, erit ob $y = c\sqrt{xx - 1}$ et $dy = \frac{cx dx}{\sqrt{xx - 1}}$ subtangens $PT = \frac{2\sqrt{xx - 1}}{x} = x - \frac{1}{x}$; et $CT = \frac{1}{x}$; et ipsa tangens $MT = \frac{2\sqrt{nx - 1}}{c}$. Hinc prodit $\sqrt{\frac{xx - 1}{nxx - 1}} = \frac{PT}{MT}$, ideoque $u = \frac{MT}{PT\sqrt{1+cc}} = \frac{CA^2 \cdot MT}{CD \cdot PT} = CQ$.

18. Ducatur ex centro C tangenti FM parallela $CR = CD$, demissoque ex R in axem perpendicularo RS, erit $CS = \frac{CD \cdot PT}{MT}$, ideoque $CQ = \frac{CA^2}{CS}$. Quare CQ capienda erit tertia proportionalis ad CS et CA. Commodius

modius autem res sequenti modo sine tangentium ad-
 miniculo expediatur: nam cum fit $QN = \frac{c^2}{\sqrt{n(cc-1)}} = \frac{c^2}{y\sqrt{n}}$
 erit $PM \cdot QN = \sqrt{\frac{c^2}{1+cc}} = \frac{AD^2}{CD}$ vel demisso ex A in
 asymtotam perpendiculari AE erit $PM \cdot QN = AD \cdot DE$
 ob $DE = \frac{AD^2}{CD}$, unde sequens Theorema conficitur.

Theorema 3.

19. Existente AOZ hyperbola, C eius centro, Fig. 8.
 A vertice, et CDZ eius asymtota, ad quam ex A
 axi perpendiculariter ducta sit recta AD, itemque AE
 ad asymtotam perpendicularis; si applicata constituatur
 IO media proportionalis inter AD et DE, atque
 utrinque applicatae PM et QN ita statuantur, ut inter
 eas sit IO media proportionalis; tum arcuum ON et
 OM differentia geometricè assignari poterit. Erit enim

$$ON - OM = \frac{CP \cdot CQ - CI \cdot CT}{CE}$$

Demonstratio ex §. praec. est manifesta. Cum enim
 punctis M et N in O coeuntibus sit $IO \cdot TO = AD \cdot DE$,
 erit IO media proportionalis inter AD et DE; hac-
 que inuenta esse oportet $PM \cdot QN = OI \cdot OT$. Tum
 vero ex §. 16. intelligitur esse $ON - OM = (CP \cdot CQ$
 $- CI \cdot CI) \sqrt{n}$, et ob $\sqrt{n} = CD$, erit homogeneita-
 tem implendo $ON - OM = (CP \cdot CQ - CI \cdot CT) \frac{CD}{CA^2}$.
 At est $\frac{CA^2}{CD} = CE$, sicque constat theorematum veritas.

III. De Curua Lemniscata.

20. Haec curua ob plurimas, quibus praedita
 est, insignes proprietates inter Geometras est celebrata,

68 OBSERVATIONES DE COMPARATIONE

Tab. II. imprimis autem quod eius arcus arcibus curvae elasticæ
 Fig. 1. sunt aequales. Natura autem huius curvae ita est com-
 parata, vt positis coordinatis orthogonalibus $CP = x$,
 $PM = y$, ista aequatione exprimat $(xx + yy)^2 = xx - yy$.
 Vnde patet hanc curvam esse lineam quarti ordinis,
 quae in C, quod punctum eius centrum dicitur, cum
 axe CA angulum semirectum constituit, in A autem
 sumta $CA = a$, axem normaliter traiecit. Figura
 autem CMNA quartam partem totius lemniscatae ex-
 hibet, cui tres reliquae partes circa centrum C aequa-
 les sunt concipiendae; id quod inde liquet, quod siue
 abscissa x , siue applicata y , siue vtraque, negativum valo-
 rem induat, aequatio eadem manet.

21. Quod igitur ad expressionem arcus cuiusque
 CM huius curvae attinet, is commodissime ex corda
 CM definitur. Si enim hanc cordam ponamus
 $CM = z$, ob $xx + yy = zz$ habebimus:

$$z^4 = xx - yy = 2xx - zz = zz - 2yy$$

unde elicimus

$$x = z \sqrt{\frac{1 + zz}{2}} \quad \text{et} \quad y = z \sqrt{\frac{1 - zz}{2}}$$

et differentiaudo

$$dz = \frac{dz(1 + 2zz)}{\sqrt{2(1 + 2zz)}} \quad \text{et} \quad dy = \frac{dz(1 - 2zz)}{\sqrt{2(1 - 2zz)}}$$

Hinc ergo elementam arcus CM colligitur

$$\sqrt{(dx)^2 + (dy)^2} = dz \sqrt{\frac{(1 - 2zz)(1 + 2zz)^2 + (1 + 2zz)(1 - 2zz)^2}{2(1 + 2zz)(1 - 2zz)}}$$

$$\text{siue} \quad \sqrt{(dx)^2 + (dy)^2} = \frac{dz}{\sqrt{1 - z^4}}$$

22. Si ergo corda quaecunque ex centro C edu-
 cta ponatur $CM = z$, erit arcus ab ea subtensus

$$CM =$$

$CM = \int \frac{dz}{\sqrt{(1-z^4)}}$ Simili ergo modo si alia quacvis
 corda CN dicatur $=u$, erit arcus ab ea subtensus
 $CN = \int \frac{du}{\sqrt{(1-u^4)}}$; cuius complementum ad totum qua-
 drantem est arcus AN. Iam Ill. Comes *Fagnani* do-
 cuit, cuiusmodi functio ipsius z capi debeat pro u , ut
 vel arcus AN aequalis fiat arcui CM, vel ut arcus
 CN sit duplus arcui CM, vel etiam ut arcus AN sit
 aequalis duplo arcui CM. Hos ergo casus primo expo-
 nam, deinceps autem, quae mihi circa alias huiusmodi
 arcuum proportionales eruere contigit, in medium sumi
 callaturus.

Theorema 4.

23. In curua Lemniscata hactenus descripta, si
 applicetur corda quaecunque $CM = z$, aliaque insuper
 applicetur, quae sit $CN = u = \sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}}$, erit arcus CM
 aequalis arcui AN, vel etiam arcus CN aequalis arcui
 AM.

Demonstratio.

Cum sit corda $CM = z$, erit arcus $CM = \int \frac{dz}{\sqrt{(1-z^4)}}$,
 et ob cordam $CN = u$ erit arcus $CN = \int \frac{du}{\sqrt{(1-u^4)}}$. At
 est $u = \sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}}$; vnde fit $du = \frac{-zdz}{(1+zz)\sqrt{(1-z^4)}}$. Prae-
 terea vero est $u^4 = \frac{1-2zz+z^4}{1+2zz+z^4}$, ideoque $1-u^4 = \frac{4zz}{(1+zz)^2}$
 et $\sqrt{(1-u^4)} = \frac{2z}{1+zz}$. Quibus valoribus substitutis ha-
 bebatur arcus $CN = -\int \frac{dz}{\sqrt{(1-z^4)}} = -\text{arc. CM} + \text{Const.}$
 ita ut sit $\text{arc. CN} + \text{arc. CM} = \text{Const.}$ Ad hanc
 constantem definiendam perpendatur casus quo $z = 0$,
 deoque et arcus $CM = 0$, hoc autem casu fit corda
 $CN =$

70 OBSERVATIONES DE COMPARATIONE

$CN = u = 1 = CA$; ideoque arcus CN abit in quadrantem $CMNA$, ex quo habebitur pro hoc casu $CMNA + 0 = \text{Const.}$ Hoc ergo valore substituto prohibet in genere

$$\text{arc. } CN + \text{arc. } CM = \text{arc. } CMNA$$

hincque $\text{arc. } CM = \text{arc. } AN$, et arcum MN utrinque addendo $\text{arc. } CMN = \text{arc. } ANM$. Q. E. D.

Coroll. 1.

24. Dato ergo quocunque arcu CM in centro C terminato, cuius corda est $CM = z$, ei ab altera parte seu vertice A abscindetur arcus aequalis AN , sumendo cordam $CN = u = \sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}}$, seu $CN = CA \sqrt{\frac{CA^2 - CM^2}{CA^2 + CM^2}}$, homogeneitatem suppleendo per axem $CA = 1$.

Coroll. 2.

25. Cum sit $u = \sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}}$, erit vicissim $z = \sqrt{\frac{1-uu}{1+uu}}$ unde cordas CM et CN inter se permutare licet, ita ut si ambae cordae $CM = z$ et $CN = u$ ita fuerint comparatae, ut sit $uuz + uu + zz = 1$; etiam puncta M et N inter se permutari queant, indeque prodeat tam arcus $CM = \text{arc. } AN$, quam $\text{arc. } CN = \text{arc. } AM$.

Coroll. 3.

26. Cum sit $CN = u = \sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}}$, erit $\sqrt{\frac{1+uu}{2}} = \frac{1}{\sqrt{1+zz}}$ et $\sqrt{\frac{1-uu}{2}} = \frac{z}{\sqrt{1+zz}}$. Unde cum ex natura curvae lemniscatae pro puncto N coordinatae sint $CQ = u \sqrt{\frac{1+uu}{2}}$ et $QN = u \sqrt{\frac{1-uu}{2}}$, erit $CQ = \frac{u}{\sqrt{1+zz}}$ CE

ARCUM CURVARUM IRRECTIFICABIL. 71

er $QN = \frac{uz}{\sqrt{(1+zz)}}$, ideoque $\frac{QN}{CO} = z$. Quare si in A ad axem CA erigatur normalis AT, donec cordae CN productae occurrat in T, erit $AT = z = CM$.

Coroll. 4°

27. Ex dato ergo puncto M alterum punctum N ita facillime definitur: capiatur tangens AT aequalis cordae CM, ductaque recta CT curvam in puncto quaesito N secabit. Ob eandem autem rationem patet, si corda CM producat, donec tangenti in A occurrat in S, erit pariter $AS = CN$.

Coroll. 5°

28. Manifestum etiam est puncta M et N in unum punctum O coire posse, in quo propterea totus quadrans COA in duas partes aequales diuiditur. Inuenietur ergo hoc punctum O, si ponatur $u = z$, unde fit $z^2 + 2zz = 1$, hincque $zz + 1 = \sqrt{2}$; prodit ergo corda $CO = \sqrt{(\sqrt{2} - 1)}$, cui simul tangens AI erit aequalis, unde simul posito huius puncti O facile assignatur.

Coroll. 6.

29. Notato ergo hoc puncto O, quo totus quadrans COA in duas partes aequales CMO et ANO diuiditur, erit quoque puncti M et N per regulam expositam definitis arc. $MO = \text{arc. } ON$: ita ut idem hoc punctum O omnes arcus MN in duas partes aequales diuidat.

Theore-

Theorema. 5.

Tab. II. 30. In curua lemniscata cuius axis $CA = r$,
 Fig. 2. si applicata sit corda quaecunque $CM = z$, aliaque in-
 super chorda applicetur $CM^2 = u = \frac{2z\sqrt{(1-z^4)}}{1+z^4}$, erit
 arcus a corda hac u subtensus CM^2 duplo maior quam
 arcus ab illa corda subtensus CM .

Demonstratio.

Cum sit corda $CM = z$, erit arcus $CM = \int \frac{dz}{\sqrt{(1-z^4)}}$
 similiterque ob cordam $CM^2 = u$ erit arcus $CM^2 = \int \frac{du}{\sqrt{(1-u^4)}}$
 Quia autem est $u = \frac{2z\sqrt{(1-z^4)}}{1+z^4}$, erit $uu = \frac{4zz - 4z^5}{1+2z^2+z^4}$
 ideoque $\sqrt{(1-uu)} = \frac{1-2zz-z^4}{1+z^4}$ et $\sqrt{(1+uu)} = \frac{1+2zz-z^4}{1+z^4}$
 unde fit $\sqrt{(1-u^4)} = \frac{1-6z^4+z^8}{(1+z^4)^2}$. Tum vero differen-
 tiando colligitur $du = \frac{2dz(1-z^4) - 4z^4dz(1+z^4) - 8z^4dz(1-z^4)}{(1+z^4)^2\sqrt{(1-z^4)}}$
 seu $du = \frac{2dz - 12zz^4dz + 2z^8dz}{(1+z^4)^2\sqrt{(1-z^4)}} = \frac{2dz(1-6z^4+z^8)}{(1+z^4)^2\sqrt{(1-z^4)}}$

Hinc ergo nanciscimur $\frac{du}{\sqrt{(1-u^4)}} = \frac{2dz}{\sqrt{(1-z^4)}}$ et inte-
 grando arc. $CM^2 = 2$ arc. $CM + \text{Const.}$ Cum autem
 posito $z = 0$ fiat etiam $u = 0$, ideoque ambo arcus CM
 et CM^2 evanescent, constans quoque in nihilum abit.
 Sicque sumpta corda $CM^2 = u = \frac{2z\sqrt{(1-z^4)}}{1+z^4}$ erit arcus
 $CM^2 = 2$ arc. CM . Q. E. D.

Coroll. I.

31. Si capiatur corda $CN = \sqrt{\frac{1-zz}{1+z^2}}$, erit ar-
 cus $AN =$ arc. CM , hincque etiam arcus CM^2 erit
 $= 2$ arc. AN . Simili modo si capiatur corda CN^2
 $= \sqrt{\frac{1-uu}{1+uu}}$, erit arcus $AN^2 =$ arc. CM^2 , ficque etiam

a vertice A erit arc. AN² = 2 arc. AN. Hoc ergo modo obtinentur quatuor arcus inter se aequales scilicet arc. CM, arc. MM², arc. AN, et arc. NN².

Coroll. 2.

32. Cum autem sit $u = \frac{2z\sqrt{1-z^4}}{1+z^4}$; $\sqrt{1-uu} = \frac{1-2zz-z^4}{1+z^4}$ et $\sqrt{1+uu} = \frac{1+2zz-z^4}{1+z^4}$, hae quatuor cordae ita habebuntur expressae ut sit:

$$CM = z; CN = \sqrt{\frac{1-2zz}{1+z^4}}; CM^2 = \frac{2z\sqrt{1-z^4}}{1+z^4}; CN^2 = \frac{1-2zz-z^4}{1+2zz-z^4}$$

Coroll. 3.

33. Conveniant ambo puncta M² et N² in cur- Tab. II.
vae puncto medio O, pro quo supra vidimus esse cor- Fig. 3.
dam CO = $\sqrt{\sqrt{2}-1}$ atque hoc casu tota curva COA in quatuor partes aequales dispescetur in punctis M. O et N. Hoc igitur evenit si sit CM² = CN² = $\sqrt{\sqrt{2}-1}$: ita ut posito brevitatis gratia $\sqrt{\sqrt{2}-1} = \alpha$, habeamus. $1-2zz-z^4 = \alpha + 2\alpha zz - \alpha z^4$ seu $z^4 = \frac{-2(1+\alpha)zz+1-\alpha}{1-\alpha}$
et $zz = \frac{-(1+\alpha) + \sqrt{2(1+\alpha)\alpha}}{1-\alpha}$ vel $zz = \frac{-1 - \sqrt{(\sqrt{2}-1) + \sqrt{2}\sqrt{2}}}{1 - \sqrt{(\sqrt{2}-1)}}$.
Vnde colligimus CM = $z = \sqrt{\frac{-1-\alpha + \sqrt{2(1+\alpha)\alpha}}{1-\alpha}}$ et CN = $\sqrt{\frac{-1+\alpha + \sqrt{2(1+\alpha)\alpha}}{1+\alpha}}$.

Coroll. 4.

34. Coalescant ambo puncta M² et N, et pun- Fig. 4.
cta M et N² pariter coibunt, sicque tota curva CMNA
in punctis M et N trifariam secabitur. Pro hoc ergo ca-
su habebitur vel $\frac{2z\sqrt{1-z^4}}{1+z^4} = \sqrt{\frac{1-2zz}{1+z^4}}$ vel $z = \frac{1-2zz-z^4}{1+2zz-z^4}$
quarum posterior dat $1-z-2zz-2z^3-z^4+z^5=0$,

74 OBSERVATIONES. DE. COMPARATIONE

haecque per $1+z$ diuifa: $1-2z-2z^2+z^4=0$; cuius concipiuntur factores: $(1-\mu z+zz)(1-\nu z+zz)=0$, eritque $\mu+\nu=2$ et $\mu\nu=-2$; vnde fit $\mu-\nu=2\sqrt{3}$, hincque $\mu=1+\sqrt{3}$; et $\nu=1-\sqrt{3}$: Erit ergo: $z = \frac{1+\sqrt{3} \pm \sqrt{1+2\sqrt{3}}}{2} = CM$; et ob $zz = \frac{1+4\sqrt{3} \pm (1+\sqrt{3})\sqrt{2\sqrt{3}}}{4}$ oriatur: $CN = \sqrt{\frac{1-2\sqrt{3} \pm (1+\sqrt{3})\sqrt{2\sqrt{3}}}{4+\sqrt{3} \pm (1+\sqrt{3})\sqrt{2\sqrt{3}}}} = \sqrt{\frac{\mp\sqrt{2\sqrt{3}}}{1+\sqrt{3}}}$: Est itaque: $CM = \frac{1+\sqrt{3}-\sqrt{2\sqrt{3}}}{2}$ et $CN = \sqrt{\frac{\sqrt{2\sqrt{3}}}{1+\sqrt{3}}}$.

Coroll. 5.

Tab. II: 35: Dato etiam quocunque arcu CM^2 , inueniri potest eius semiffis CM : si enim arcus illius ponatur corda $CM^2 = u$, et arcus quaesiti corda $CM = z$, erit: $u = \frac{2z\sqrt{(1-z^4)}}{1+z^4}$ et: $1 - \frac{4zz^2}{uu} + 2z^4 + \frac{4z^6}{uu} + z^8 = 0$, cuius factores concipiuntur: $(1-\mu zz-z^4)(1-\nu zz-z^4)=0$: vnde obtinetur $\mu+\nu = \frac{4}{uu}$ et $\mu\nu = 4$; erit ergo: $\mu-\nu = 4\sqrt{(\frac{1}{uu}-1)} = \frac{4}{uu}\sqrt{(1-u^4)}$ hincque $\mu = \frac{2+2\sqrt{(1-u^4)}}{uu}$ et $\nu = \frac{2-2\sqrt{(1-u^4)}}{uu}$; ergo: $zz = \frac{-1-\sqrt{(1-u^4)} + \sqrt{1+\sqrt{(1-u^4)}}}{uu}$; vnde pro z duplex valor realis eligitur: alter $z = \frac{\sqrt{(-1-\sqrt{(1-u^4)} + \sqrt{1+\sqrt{(1-u^4)}})} - \sqrt{(1-\sqrt{(1-uu)})(\sqrt{(1+uu)}-1)}}{u}$ alter $z = \frac{\sqrt{(-1+\sqrt{(1-u^4)} + \sqrt{1+\sqrt{(1-u^4)}})} - \sqrt{(1+\sqrt{(1-uu)})(\sqrt{(1+uu)}-1)}}{u}$

Coroll. 6.

Fig. 5: 36: Duplex hic valor reuera locum obtinet, cum enim eadem corda CM^2 et Cm^2 duos arcus diuersos CM^2 et CM^2m^2 subtendat; alter valor ipsius z praebit cordam arcus CM , qui est semiffis arcus CM^2 , alter autem valor ipsius z dat cordam arcus CM , qui est

est semiffis arcus CM^2m^2 : ac prior quidem valor pro illo casu, posterior vero pro hoc locum habet.

Coroll. 7.

37. Hoc modo etiam lemniscata CA in quinque Fig. 6. partes aequales diuidi potest. Sit enim corda partis simplicis $C_1 = z$; corda partis duplicatae $C_2 = \frac{2z\sqrt{1-z^4}}{1+z^4} = u$, erit corda partis quadruplicatae $C_4 = \frac{2u\sqrt{1-u^4}}{1+u^4} = \sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}}$, quia est $A_4 = C_1$; unde corda 2 definitur, qua inuenta cum sit $C_2 = A_3$, erit corda $C_3 = \sqrt{\frac{1-uu}{1+uu}}$.

Coroll. 8.

38. Cum hinc posita corda cuiuspiam $= z$, reperiri possint cordae arcuum dupli, quadrupli, octupli, sedecupli, etc. manifestum est hoc modo etiam lemniscatam in tot partes diuidi posse, quarum numerus sit $2^m + 2^n$. In hac autem formula continentur sequentes numeri

1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 16, 17, 18, 20, 24, 32, 33 etc. Verum hinc non semper omnia diuisionum puncta assignare licet.

Scholion.

39. Haec igitur sunt, quae Ill. Comes *Fagnani* de curua lemniscata obseruauit, vel quae ex eius inuentis deriuare licet. Etsi enim tantum proposito arcu quocunq; eius duplum assignare docuit, tamen hunc arcum iterum continuo duplicando, etiam cordae arcuum

quadrupli, octupli, fedecupli etc. inde colligentur: Namque si corda arcus simpli statuatur = z ; arcus dupli = u , quadrupli = p ; octupli = q , fedecupli = r etc. erit:

$$u = \frac{z \sqrt{(1-z^4)}}{1+z^2}$$

$$p = \frac{z u \sqrt{(1-u^4)}}{1+u^2} = \frac{z^2 (1+z^4)(1-6z^4+z^8) \sqrt{(1-z^4)}}{(1+z^4)^2 + 16z^4(1-z^4)^2}$$

$$q = \frac{z p \sqrt{(1-p^4)}}{1+p^2}; \quad r = \frac{z q \sqrt{(1-q^4)}}{1+q^2} \text{ etc.}$$

Aliorum autem arcuum multiploꝝ cordas ex his assignare non licet. Quemadmodum ergo arcuum quorumvis multiploꝝ cordae exprimentur, hic inuestigabo, ut hoc argumentum, quantum limites analyticos id quidem permittunt, penitus perficiatur. Primum quidem tentando elicui, si arcus simpli corda sit = z , tum arcus tripli cordam fore = $\frac{z(3-6z^4-z^8)}{1+6z^4-z^8}$ verum: postea rem sequenti modo generaliter expediri posse intellexi:

Theorema 6.

Fig. 7. 40. Si corda arcus simplicis CM sit = z , et corda arcus n cupli $CM^n = u$, erit corda arcus $(n+1)$ cupli CM^{n+1}

$$= \frac{z \sqrt{\frac{1-uu}{1+uu}} + u \sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}}}{1-uz \sqrt{\frac{(1-uu)(1-zz)}{(1+uu)(1+zz)}}}$$

Demonstratio.

Erit ergo ipse arcus simplex CM = $\int \frac{dz}{\sqrt{(1-z^4)}}$; et arcus n cuplus $CM^n = \int \frac{du}{\sqrt{(1-u^4)}} = n \int \frac{dz}{\sqrt{(1-z^4)}}$; ideoque habebimus $du = \frac{n dz \sqrt{(1-u^4)}}{\sqrt{(1-z^4)}}$. Ponamus breuitatis gratia $z \sqrt{\frac{1-uu}{1+uu}} = P$, et $u \sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}} = Q$, ut sit corda pro arcu $(n+1)$ cuplo:

cuplo exhibita $CM^{n+1} = \frac{P+Q}{r-PQ}$, quae dicatur $= s$ atque demonstrari oportet, esse arcum huic cordae respondentem $\int \frac{ds}{\sqrt{(1-s^4)}} = (n+1) \int \frac{dz}{\sqrt{(1-z^4)}}$ seu $\frac{ds}{\sqrt{(1-s^4)}} = \frac{(n+1)dz}{\sqrt{(1-z^4)}}$. Cum autem fit $s = \frac{P+Q}{r-PQ}$ erit $ds = \frac{dP(r+QQ) + dQ(r+PP)}{(r-PQ)^2}$; tum vero reperitur

$$1-s^4 = \frac{(r-PQ)^4 - (P+Q)^4}{(r-PQ)^4} = \frac{(r+PP+QQ+PPQQ)(r-PP-QQ-4PQ+PPQQ)}{(r-PQ)^4}$$

$$\text{ergo } \sqrt{(1-s^4)} = \frac{\sqrt{(r+PP)(r+QQ)(r-PP-QQ-4PQ+PPQQ)}}{(r-PQ)^2}$$

ex quo elicitur:

$$\frac{ds}{\sqrt{(1-s^4)}} = \frac{dP \sqrt{\frac{r+QQ}{r+PP}} + dQ \sqrt{\frac{r+PP}{r+QQ}}}{\sqrt{(r-PP-QQ-4PQ+PPQQ)}}$$

cuius expressionis ergo valorem inuestigemus:

Ac primo quidem est $r+PP = \frac{1+uu+zz+uu zz}{1+uu}$

et $r+QQ = \frac{1+uu+zz-uu zz}{1+zz}$, ita ut fit $\frac{r+PP}{r+QQ} = \frac{1+zz}{1+uu}$,

ideoque $\frac{ds}{\sqrt{(1-s^4)}} = \frac{dP \sqrt{\frac{1+uu}{1+zz}} + dQ \sqrt{\frac{1+zz}{1+uu}}}{\sqrt{(r-PP-QQ+PPQQ-4PQ)}}$

Deinde vero ob

$r-PP = \frac{1+uu-zz+uu zz}{1+uu}$ et $r-QQ = \frac{1+zz-uu+uu zz}{1+zz}$

erit

$(r-PP)(r-QQ) = r-P^2-Q^2+P^2Q^2 = \frac{1-z^4-u^4+4uu zz+u^4z^4}{(1+zz)(1+uu)}$

et $4PQ = \frac{4uz\sqrt{(1-z^2)(1-u^2)}}{(1+zz)(1+uu)}$; hincque concluditur de-

ominator $\sqrt{(r-PP-QQ+PPQQ-4PQ)}$

$= \frac{\sqrt{(1-z^4-u^4+4uu zz+u^4z^4-4uz\sqrt{(1-z^2)(1-u^2)})}}{\sqrt{(1+zz)(1+uu)}}$

$= \frac{\sqrt{(1-z^2)(1-u^2)-2uz}}{\sqrt{(1+zz)(1+uu)}}$, ex quo obtinebitur

$\frac{ds}{\sqrt{(1-s^4)}} = \frac{dP(1+uu)+dQ(1+zz)}{\sqrt{(1-z^2)(1-u^2)-2uz}}$.

Iam vero differentiando elicimus

$dP = dz \sqrt{\frac{1-uu}{1+uu}} - \frac{2z u du}{(1+uu)\sqrt{(1-u^2)}}$

$dQ = du \sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}} - \frac{2z u dz}{(1+zz)\sqrt{(1-z^2)}}$

K 3

quare

quare ob $du = \frac{ndz\sqrt{(1-u^4)}}{\sqrt{(1-z^4)}}$, erit

$$dP = dz\sqrt{\frac{1-uu}{1+uu}} - \frac{znuzdz}{(1+uu)\sqrt{(1-z^4)}}$$

$$dQ = \frac{ndz\sqrt{(1-u^4)}}{1+zz} - \frac{zuzdz}{(1+zz)\sqrt{(1-z^4)}}$$

unde conficitur numerator $dP(1+uu) + dQ(1+zz)$
 $= dz\sqrt{(1-u^4)} - \frac{zuzdz}{\sqrt{(1-z^4)}} + ndz\sqrt{(1-u^4)} - \frac{zuzdz}{\sqrt{(1-z^4)}}$ siue

$$dP(1+uu) + dQ(1+zz) = (n+1)dz\sqrt{(1-u^4)} - \frac{2(n+1)uzdz}{\sqrt{(1-z^4)}}$$

$$= \frac{(n+1)dz}{\sqrt{(1-z^4)}} (\sqrt{(1-z^4)}(1-u^4) - 2uz)$$

unde perspicuum est esse

$$\frac{ds}{\sqrt{(1-s^4)}} = \frac{(n+1)dz}{\sqrt{(1-z^4)}} \text{ et arc. } CM^{n+1} = (n+1) \text{ arc. } CM$$

Q. E. D.

Coroll. 1.

41. Si a vertice A abscindantur arcus Am, Amⁿ, Amⁿ⁺¹ arcibus CM, CMⁿ, CMⁿ⁺¹ respectiue aequales, erit Cm corda complementi arcus CM, Cmⁿ corda complementi arcus CMⁿ; Cmⁿ⁺¹ corda complementi arcus CMⁿ⁺¹. Erunt autem ob cordas CM=z; CMⁿ=u; CMⁿ⁺¹=s, complementorum cordae Cm = $\sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}}$; Cmⁿ = $\sqrt{\frac{1-uu}{1+uu}}$; Cmⁿ⁺¹ = $\sqrt{\frac{1-ss}{1+ss}}$.

Cum autem sit $s = \frac{z\sqrt{\frac{1-uu}{1+uu}} + u\sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}}}{1 - zu\sqrt{\frac{(1-uu)(1-zz)}{(1+uu)(1+zz)}}} = \frac{P+Q}{1-PQ}$ erit

$$\sqrt{\frac{1-ss}{1+ss}} = \sqrt{\frac{1-PP-QQ-PQ+PPQQ}{(1+PP)(1+QQ)}} = \frac{\sqrt{(1-zz)(1-uu)} - zuz}{1+uu+zz-uuuz}$$

quae ad hanc formam reducitur

$$\sqrt{\frac{1-ss}{1+ss}} = \frac{\sqrt{\frac{(1-zz)(1-uu)}{(1+zz)(1+uu)}} - uz}{1+uz\sqrt{\frac{(1-zz)(1-uu)}{(1+zz)(1+uu)}}}$$

COROL.

Coroll. 2.

42. Si igitur ponatur:
 corda arcus simplicis = z ; corda complementi = Z .
 corda arcus n cupli = u ; corda complementi = V
 ut fit $Z = \sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}}$ et $V = \sqrt{\frac{1-uu}{1+uu}}$; erit
 corda arcus $(n+1)$ cupli = $\frac{zV+uZ}{1-zuZV}$
 corda complementi = $\frac{Z-Vzu}{1-zuZV}$.

Coroll. 3.

43. Inuentio ergo cordarum arcuum quorumuis
 multiporum vna cum cordis complementi ita se
 habebit:

Corda arcus:	corda complementi:
simplici = a	simplici = A
dupli = $b = \frac{aA - aA}{1 - aaAA}$	dupli = $B = \frac{AA - aa}{1 + aaAA}$
triplici = $c = \frac{aB + bA}{1 - abAB}$	triplici = $C = \frac{AB - ab}{1 + abAB}$
quadrupli = $d = \frac{aC + cA}{1 - acAC}$	quadrupli = $D = \frac{AC - ac}{1 + acAC}$
quintupli = $e = \frac{aD + dA}{1 - adAD}$	quintupli = $E = \frac{AD - ad}{1 + adAD}$

Coroll. 4.

44. Simili modo si corda arcus m cupli fit = r ; cor-
 da complementi = R ; et corda arcus n cupli = s
 eiusque corda complementi = S , ut fit $R = \sqrt{\frac{1-rR}{1+rR}}$
 et $S = \sqrt{\frac{1-sS}{1+sS}}$, erit corda arcus $(m+n)$ cupli = $\frac{rS+sR}{1-rsRS}$
 et corda complementi = $\frac{RS-rs}{1+rsRS}$. Quia etiam sumen-
 do pro n numerum negatiuum, quia tum corda s abit
 in

in sui negativum, corda differentiae illorum arcuum exhiberi poterit, erit scilicet corda arcus $(m - n)$ cupli $= \frac{rS - sR}{1 + rsRS}$ et corda complementi eius $= \frac{rS + sR}{1 - rsRS}$.

Coroll. 5.

45. Sumtis ergo denominationibus, quae in coroll. 3 sunt adhibitae, erit quoque

$$d = \frac{2bB}{1 - bbBB} \quad \text{et} \quad D = \frac{BB - bb}{1 + bbBB}$$

$$e = \frac{bC + cB}{1 - bcBC} \quad \text{et} \quad E = \frac{BC - bc}{1 + bcBC}$$

Coroll. 6.

46. Ex his colligitur si corda arcus simplicis statuatur $= z$; valores cordarum in coroll. 3 adhibitaram fore

$$a = z; \quad A = \sqrt{\frac{1 - zz}{1 + zz}}$$

$$b = \frac{2z\sqrt{(1 - z^4)}}{1 + z^4}; \quad B = \frac{1 - 2zz - z^4}{1 + 2zz - z^4}$$

$$c = \frac{z(3 - 6z^4 - z^8)}{1 + 6z^4 - z^8}; \quad C = \frac{(1 + z^4)^2 - 4zz(1 - zz)^2}{(1 + z^4)^2 + 4zz(1 - zz)^2} \sqrt{\frac{1 - zz}{1 + zz}}$$

$$d = \frac{4z(z + z^4)(1 - 6z^4 + z^8)\sqrt{(1 - z^4)}}{(1 + z^4)^4 + 16z^4(1 - z^4)^2}; \quad D = \frac{(1 - 6z^4 + z^8)^2 - 8zz(1 - z^4)(1 + z^4)^2}{(1 - 6z^4 + z^8)^2 + 8zz(1 - z^4)(1 + z^4)^2}$$

Scholion I.

47. Ratio compositionis formularum $\frac{rS + sR}{1 - rsRS}$ et $\frac{rS - sR}{1 + rsRS}$ imprimis ideo notari meretur, quod similis est regulae, qua tangens summae vel differentiae duorum angulorum definitur. Si enim fit $rS = \text{tang. } \alpha$, et $sR = \text{tang. } \beta$ erit $\frac{rS + sR}{1 - rsRS} = \text{tang. } (\alpha + \beta)$, et pro diffe-

differentia in coroll. 4 exhibita $\frac{rS - rR}{1 + rSRS} = \text{tang.}(\alpha - \beta)$.

Similique modo si ponatur $RS = \text{tang.} \gamma$ et $rs = \text{tang.} \delta$

erit $\frac{rS - rS}{1 + rSRS} = \text{tang.}(\gamma - \delta)$ et $\frac{rS + rS}{1 - rSRS} = \text{tang.}(\gamma + \delta)$.

Commodius autem ista compositionis ratio repraesentabitur, si ponatur

Corda arcus m cupli $r = M \sin \mu$, corda complementi $R = M \cos \mu$

Corda arcus n cupli $s = N \sin \nu$; corda compl. $S = N \cos \nu$ tum enim erit

$$\text{Corda arcus } (m + n) \text{ cupli} = \frac{MN \sin(\mu + \nu)}{1 - M^2 N^2 \sin \mu \sin \nu \cos \mu \cos \nu}$$

$$\text{Corda eius complementi} = \frac{MN \cos(\mu + \nu)}{1 + M^2 N^2 \sin \mu \sin \nu \cos \mu \cos \nu}$$

$$\text{Corda arcus } (m - n) \text{ cupli} = \frac{MN \sin(\mu - \nu)}{1 + M^2 N^2 \sin \mu \sin \nu \cos \mu \cos \nu}$$

$$\text{Corda eius complementi} = \frac{MN \cos(\mu - \nu)}{1 - M^2 N^2 \sin \mu \sin \nu \cos \mu \cos \nu}$$

Cum autem sit $1 - rr - RR = rR$, erit $1 - MM = M^2 \sin \mu^2 \cos \mu^2$, ideoque $M^2 \sin \mu \cos \mu = \sqrt{1 - MM}$ et $N^2 \sin \nu \cos \nu = \sqrt{1 - NN}$, unde istarum formularum denominatores abibunt in

$$1 - \sqrt{(1 - MM)(1 - NN)} \text{ et } 1 + \sqrt{(1 - M^2)(1 - NN)}$$

Praeterea vero ex illa aequatione $1 - MM = M^2 \sin \mu^2 \cos \mu^2$

μ^2 fit $\frac{1}{MM} = \frac{1}{2} + \frac{1}{2} \sqrt{1 + \sin 2\mu \cos 2\mu}$ ob $\sin 2\mu = 2 \sin \mu \cos \mu$. Verum hinc illae formulae conciniores euadunt.

Scholion 2.

48. Ex his observationibus calculus integralis non contemnenda augmenta consequitur, siquidem hinc plu-

82 OBSERVATIONES DE COMPARATIONE

rimarum aequationum differentialium integrales particula-
res exhibere valemus, quarum integratio in genere vix
sperari potest. Sic proposita aequatione differentiali

$$\frac{du}{\sqrt{(1-u^2)}} = \frac{dz}{\sqrt{(1-z^2)}}$$

praeterquam quod casus integralis $u=z$ per se est ob-
vius, nouimus ei quoque satisfacere $u = -\sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}}$. In
genere igitur cum integratio constantem arbitrariam pu-
ta C inuoluat, erit u aequalis functioni cuiusdam, quan-
tatum z et C; quae tamen nihilominus ita erit com-
parata, vt pro certo quodam ipsius C valore fiat $u=z$,
itemque pro alio quodam ipsius C valore, $u = -\sqrt{\frac{1-zz}{1+zz}}$.
Duo ergo dantur valores, quae constanti huic C tributi
functionem illam in expressionem algebraicam adeo sim-
plicem conuertunt.

Simili modo proposita hac aequatione

$$\frac{du}{\sqrt{(1-u^2)}} = \frac{z dz}{\sqrt{(1-z^2)}}$$

duos habemus valores, quos ei satisfacere nouimus:

$$u = \frac{2z\sqrt{(1-z^2)}}{1+z^2} \quad \text{et} \quad u = \frac{-1+2zz+z^2}{1+2zz-z^2}$$

pariterque geminos valores exhibere docuimus, qui in
genere huic aequationi satisfaciunt

$$\frac{mdu}{\sqrt{(1-u^2)}} = \frac{ndz}{\sqrt{(1-z^2)}}$$

vnde

ARCVVM CVRVARVM IRRECTIFICABIL. 83

vnde via ad harum formularum integralia generalia inveniendi non parum praeparata videtur.

Deinde quae supra de ellipfi et hyperbola sunt allata, sequentes aequationum differentialium integrationes speciales suppeditant.

Proposita enim ex §. 3 hac aequatione

$$dx \sqrt{\frac{1-nxx}{1-xx}} + du \sqrt{\frac{1-nuu}{1-uu}} = (xdu + udx) \sqrt{n}$$

novimus ei satisfacere hanc aequationem integram

$$1 - nxx - nuu + nuu xx = 0$$

Isti autem aequationi ex § 5 petita

$$dx \sqrt{\frac{1-nxx}{1-xx}} + du \sqrt{\frac{1-nuu}{1-uu}} = n(xdu + udx)$$

satisfacere inuenta est haec aequatio

$$1 - xx - uu + nuu xx = 0$$

Deinde sequenti aequationi ex hyperbola §. 14 petita

$$dx \sqrt{\frac{nxx-1}{xx-1}} + du \sqrt{\frac{nuu-1}{uu-1}} = (xdu + udx) \sqrt{n}$$

satisfacit quoque $1 - nxx - nuu + nuu xx = 0$, quae quidem cum priore ex ellipfi petita congruit cum fit

$$\sqrt{\frac{nxx-1}{xx-1}} = \sqrt{\frac{1-nxx}{1-xx}}$$

Hinc autem facile concludere licet, huic aequationi

$$dx \sqrt{\frac{f-gxx}{b-kxx}} + du \sqrt{\frac{f-kuu}{b-kuu}} = (xdu + udx) \sqrt{\frac{a}{b}}$$

satisfacere hanc integram specialem

§4. OBSERVATIONES DE COMPARATIONE

$$fb - gb(xx + uu) + gkxxuu = 0$$

Isti autem aequationi alteri

$$dx \sqrt{\frac{f - gxx}{b - kxx}} + du \sqrt{\frac{f - guu}{b - kuu}} = (xdx + udu) \frac{g}{\sqrt{fk}}$$

satisfacere hanc integralem specialem

$$fb - fk(xx + uu) + gkxxuu = 0$$

Haec igitur ideo proponenda censui, quod ansam mihi praebere videntur subsidia Analyseos ulterius excolendi.

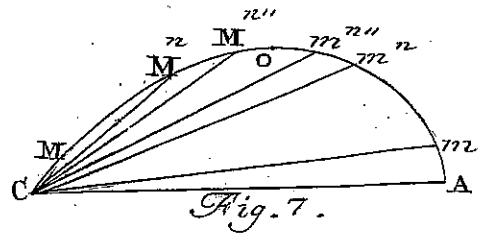
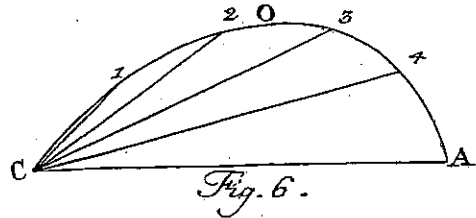
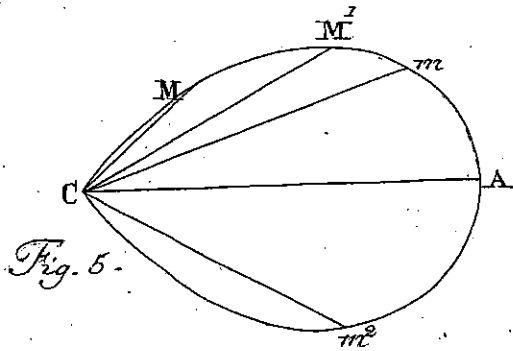
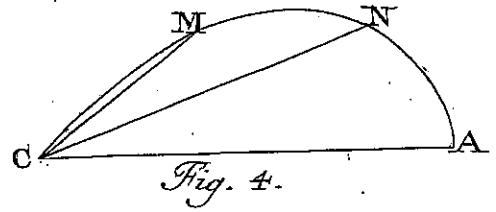
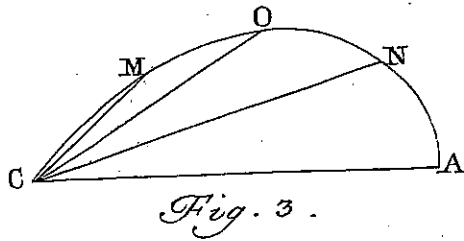
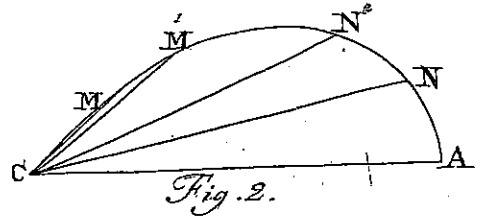
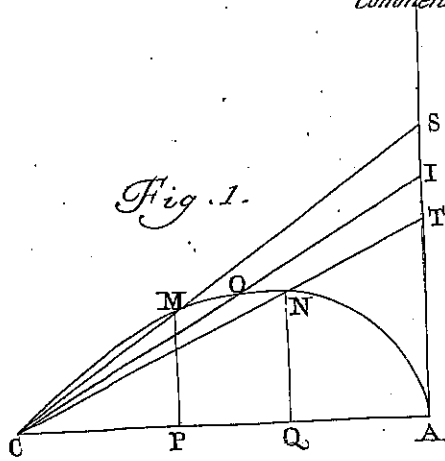

Fig. 1.

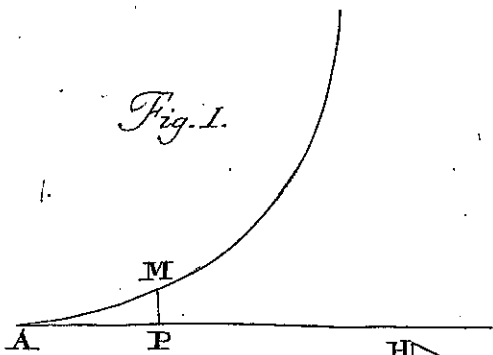

Fig. 2.

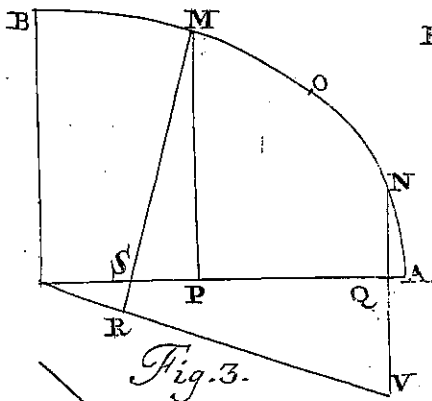
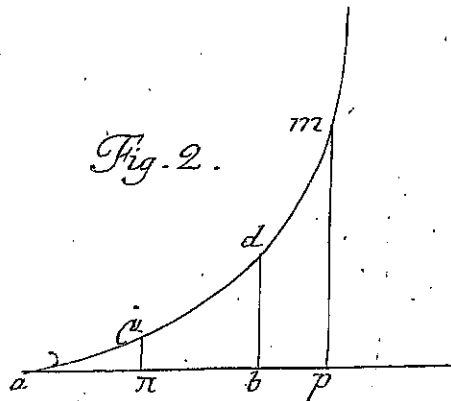

Fig. 4.

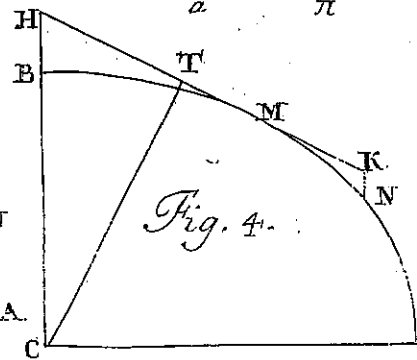

Fig. 5.

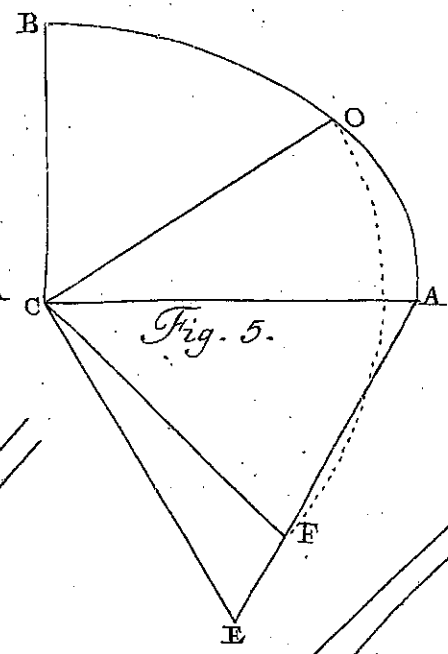

Fig. 6.

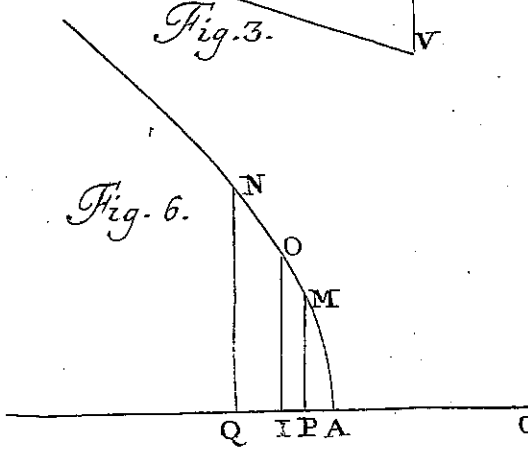

Fig. 7.

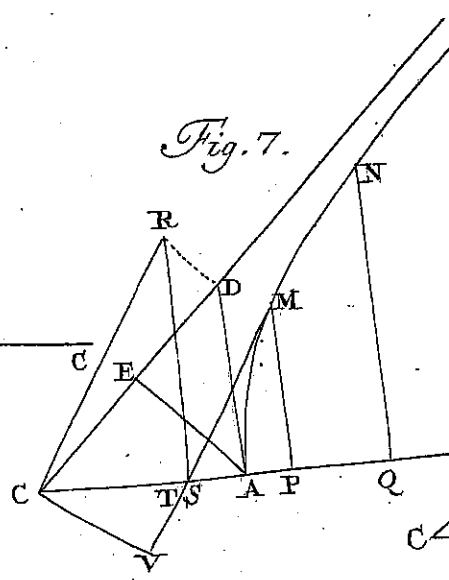

Fig. 8.

